

Gospodarsko propadanje slovenskega kmetijskega življenja na Pohorju.

(Prispevek k rešitvi važnega narodno-gospodarskega vprašanja.)

Propadanje gozdnega in gorskega kmeta je sodoben pojav v vseh alpskih pokrajinah. Sosedne države zajezujejo to propadanje z učinkovitimi sanacijskimi in zaščitnimi ukrepi. Ker je prizadeta pri tem vprašanju zelo tudi občina, prinašamo naslednji zanimivi članek, ki ne velja samo za Pohorje, temveč za gozdne kmetije cele Slovenije.

I.

Značaj kmetij na Pohorju.

Zaradi posebnih okolnosti in prirodnih pogojev (podnebje, lega, tla) so se na Pohorju razvile in ohranile posebne samotne kmetije. To so gozdne kmetije. Temelj teh kmetij je gozd in glavna kmetijska gospodarska stroka je gozdarstvo. Ostale kmetijske gospodarske stroke, kakor poljedelstvo, živinoreja, sadjarstvo in druge so pomožnega značaja.

Gozd je torej temelj kmetije na Pohorju. Vendar za ravnotežje te kmetije ostalo gospodarstvo ni malo važno. Čim več ono donša, tem manj je treba jemati iz gozda; tem bolj ohranjen ostane gozd in tem lažje si z njim kmet pomaga v stiski. Življenjska sila take kmetije zato ne izvira samo iz gozdnega, nego tudi iz ostalega gospodarstva.

Gozd je pri gozdni kmetiji lahko tem manjši, čim bolj umno je izkoriščen; tem manjši, čim več prigospodari kmet z ostalim gospodarstvom. Na Pohorju gozd, če meri 50 do 100 ha, če je oskrbovan po načelu trajnega gozdnega gospodarstva, preživlja kmeta z družino ter krije tudi vse druge potrebe. Če je urejeno tudi ostalo gospodarstvo, morajo biti tu še prihranki. Na kmetijah, kjer gozd ne presega 50 ha, mora kmet iskati zaslužka še drugje, če primanjkljaja ne more kriti z dohodki ostalega gospodarstva.

II.

Današnje stanje gozdnih kmetij na Pohorju.

Nekdaj trdne gozdne kmetije propadajo danes. Gozdovi so izsekani in poseke zapuščene. Tudi ostalo gospodarstvo je zane-marjeno. Dohodki kmetije so izčrpani, kmet uničen in z družino na cesti. Vrste kmetijskih brezdomcev, kmetijskega proletarijata, pa so vedno večje. Njihove kmetije se kupičijo pri vaških in trških mogočnikih! Prehajajo v roke špekulantov, ki nimajo vesti. Kupujejo jih meščani. Kupujejo jih ljudje nam tuje narodnosti! Domači kmetijski živelj pa propada!

Usodne posledice tega propadanja so nam očitne, če pomislimo na troje: na vlogo, ki jo v narodnem gospodarskem življenju ima kmetija in kmetijski živelj pri nas, na posredne in neposredne

koristi, ki jih ima kmet in mi vsi z njim od trdne gozdne kmetije, in še posebej na vlogo, ki jo je vršil zavedni in trdni pohorski kmet v narodnostnem življenju na naši severni meji v bližnji preteklosti.

III.

Zakaj propadajo gozdne kmetije na Pohorju?

Spoznali smo značaj gozdnih kmetij, vemo za njihov pomen in za njihovo današnje stanje. Vemo, da te gozdne kmetije danes propadajo. Kje so vzroki tega propaganda? Vzroke moramo iskati v splošnih gospodarskih okoliščinah, mnogokrat v posestniku samem.

a) Vzroki, ki tičijo v posestniku samem:

1. slabe lastnosti njegovega značaja (lahkomišljenost, zapravljivost, pomanjkanje čuta odgovornosti do lastne družine, vdanost pijančevanju in drugim pogubnim strastem itd.) in

2. pomanjkanje splošne in kmetijske strokovne izobrazbe.

b) Vzroki, ki tičijo v splošnih gospodarskih okoliščinah:

1. gospodarska kriza. Zaradi krize so gozdni in poljski pridelki bili naenkrat brez cene. Posestnik ni mogel izdatkov prilagoditi čez noč padlim dohodkom kmetije in se je moral zadolževati;

2. povojne zelo ugodne gospodarske razmere so našega kmeta razvadile in znatno dvignile njegove življenjske potrebe. Pojavile so se naenkrat potrebe, ki jih kmet prej ni poznal. Čez noč se je bilo težko prilagoditi tesnim razmeram, ki so sledile gospodarski krizi;

3. gospodarski polom je hkrati ubil tudi zadružno kreditno življenje. Posestniki niso mogli do svojih prihrankov. Ravno tako potrebni niso mogli do cenenege kredita;

4. kmetijski dedni običaji in običaji pri prevzemanju posestva;

5. brezvestna špekulacija s kmetovo stisko. Neorganizirani, gospodarsko nepripravljeni in neborbeni kmet novim razmeram ni bil kos.

IV.

Današnje delo za napredek gozdnih kmetij.

Rekli smo: pri gozdni kmetiji je glavni vir dohodkov skrbno gozdno gospodarstvo. Poudarili smo pa, da so za uspešen napredek kmeta važne tudi ostale gospodarske stroke in njegova splošna in kmetijska strokovna omika.

Delo za napredek teh gozdnih kmetij na žalost ni zadovoljivo. Ono ne more in ne sme biti samo delo za povzdigo gozdnega gospodarstva, nego tudi delo za povzdigo ostalih gospodarskih strok na teh kmetijah. Kljub temu pa je bilo to delo v glavnem prepuščeno skoraj le gozdarskim inženjerjem in gozdarjem občne uprave. Zaradi tega je moralo biti seveda tudi enostransko in pomanjkljivo.

Skoraj pol stoletja naši gozdarji vrše gozdarsko prosvetno in pospeševalno službo med kmetiskim ljudstvom. Da razmere niso

še bolj obupne, kakor so danes, je velika zasluga teh gozdarjev. Ne smemo prezreti, da morajo vršiti tudi gozdarsko nadzorovalno in gozdarsko varstveno službo! Da imajo velika delovna področja! Da morajo oskrbovati poleg tega še javne gozdne drevsnice, iz katerih se letno porazdeli na stotisoče gozdnih sadik kmetiskim gozdnim posestnikom! Da so poleg tega še preobremenjeni z zamudnim pisarniškim delom!

Poslanstvo, ki ga gozdarsko osebje občne uprave mora med kmetiskim ljudstvom izvršiti, je težko in polno odgovornosti. Na gozdove ni vezano življenje samo kmeta-posestnika, nego nas vseh; ne samo življenje današnjih, nego tudi bodočih rodov. In če varujemo gozdove, varujemo temelje, na katerih sloni kmetijstvo naše dežele.

Ta naloga je težka tudi zato, ker so gozdarji v svojem delu osamljeni in ker to delo ni pravilno cenjeno. Neverjetno je, kako malo razumevanja za gozdarstvo je med našim razumništvom! Kako malo ga je med našimi negozdarskimi strokovnjaki! Kako naj ga najdemo več med preprostim ljudstvom? Kjer ni razumevanja in sodelovanja široke javnosti, ne more biti pravega uspeha!

Ker je število gozdarskega osebja zmanjšano, gmotna sredstva okrnjena, delovno področje zelo obsežno, a so zahteve časa vedno večje, dela za povzdigo kmetijskega gozdarstva ne bo mogoče več kolikor toliko zadovoljivo vršiti.

V sosednji Avstriji, kjer so gozdno gospodarske razmere slične našim, vrši gozdarsko pospeševalno in gozdarsko prosvetno službo gozdarsko osebje Kmetijske zbornice, gozdarsko nadzorovalno in varstveno službo pa gozdarsko osebje občne uprave. To je prava delitev dela, primerna današnjim zahtevam gospodarstva. Uspeh te delitve dela je viden! Nekako tako bi morali tudi pri nas urediti javno gozdarsko službo.

(Dalje sledi.)

A. J.: **Občinsko pisarniško poslovanje.**

Občine, ki niso obenem občna upravna oblastva prve stopnje (mestne občine), še nimajo enotnih navodil, kako naj opravljajo svoje pisarniške posle. Pri poslovanju z uradnimi spisi so občinski tajniki navezani na poslovnik za občna upravna oblastva, ki je izšel v »Službenem listu« leta 1931., kos 79., ki pa je večini občinskih uslužbencev nepoznan. Ta poslovnik je za naše občine neprikladen in zato sam dopušča, da postopajo podeželske občine po tem poslovniku le, kolikor to ustreza njihovim razmeram.

V naslednjih člankih so zbrani splošno veljavni predpisi iz citiranega poslovnika, iz zakona o občinah in iz drugih zakonov, iz uredbe o občinskih uslužbencih in iz različnih normativnih okrožnic, ki jih je izdala kr. banska uprava. Obravnavala se bodo naslednja vprašanja: občinska pisarna, uradne ure, prevzem in odpiranje uradnih spisov, vpisovanje v opravljeni zapisnik, indiciranje, evidenca nerešenih spisov, reševanje in izknjiževanje